

повідомлення про аварію, що сталася на об'єкті підвищеної небезпеки, і заходи, вжиті для ліквідації її наслідків, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування та населення (ст. 8).

Корнієнко Г. С.

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри земельного та аграрного права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КРЕДИТУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах актуальним є питання щодо вдосконалення механізму правового регулювання кредитування державних сільськогосподарських підприємств: сільськогосподарських науково-дослідних установ, дослідних господарств учбових та наукових закладів, державних сортовипробувальних станцій та сортоділянок, племінних спецгоспів та кінних заводів, господарств, які займаються вирощуванням лікарських рослин, елітних сортів насіння тощо. Ці підприємства безпосередньо підпорядковуються Міністерству аграрної політики та продовольства України, Національній академії аграрних наук України (далі — НААН).

Сьогодні сільськогосподарські товаровиробники можуть одержувати кредити під заставу майна, поруку та інші види забезпечення зобов'язань. Відносини застави, що є засобом забезпечення виконання зобов'язань, регламентуються Законом України «Про заставу» від 2.10. 1992 р., №2654-ХІІ. У разі невиконання боржником (заставадавцем) забезпеченого заставою зобов'язання заставаотримувач має переважне перед іншими кредиторами право одержати кошти з вартості заставленого майна.

Слід звернути увагу на іпотеку, яка є видом забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном. У даному випадку до нерухомого майна відносяться земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці і невід'ємно пов'язані з нею, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення.

Згідно зі ст. 5 Закону України «Про іпотеку» від 5.06. 2003 р., №898-ІV предметом іпотеки можуть бути об'єкти нерухомого майна за таких умов,

що це майно належить іпотекодавцю на праві власності або на праві господарського відання, якщо іпотекодавець є державне підприємство. Умовою передачі нерухомого майна в іпотеку є згода власника або уповноваженого органу державної влади. Згідно з нормами цього Закону державне сільськогосподарське підприємство може заставити об'єкти нерухомості, наприклад, будівлі ферм, складські приміщення, приміщення майстерень, цехи та ін., проте лише за згодою Міністерства аграрної політики та продовольства України або НААН (залежно від підпорядкування даного державного сільськогосподарського підприємства).

Навіть якщо державне сільськогосподарське підприємство отримує згоду власника і буде намагатися залучити кредитні кошти, слід звернути увагу на те, що Законом України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» від 29.11.2001 р., №2864-III введено мораторій на застосування примусової реалізації об'єктів нерухомого майна та інших основних засобів виробництва, що забезпечують введення державними підприємствами господарської діяльності. А тому на основні засоби виробництва та на інше нерухоме майно державних сільськогосподарських підприємств не може бути накладено арешт, неможливо здійснити погашення боргів за рахунок примусової реалізації такого майна цих підприємств.

Отже, внаслідок дії названого Закону державні сільськогосподарські підприємства мають труднощі із залученням кредитних ресурсів. Комерційні банківські установи майже не укладають кредитних договорів з державними сільськогосподарськими підприємствами, тому що фактично відсутній механізм повернення кредитного боргу через реалізацію майна таких сільськогосподарських підприємств. При укладанні кредитних договорів в якості застави державні сільськогосподарські підприємства можуть запропонувати тільки обігові кошти, до яких можна віднести і майбутній врожай.

Можна виділити наступні недоліки кредитування державних сільськогосподарських підприємств:

- 1) такі підприємства не можуть скористатися існуючим механізмом кредитної підтримки шляхом часткової компенсації ставки за кредитами тому, що більшість їх є неприбутковими з низькою ліквідністю активів;
- 2) ці суб'єкти не мають доступу до довгострокового кредитування;
- 3) державні сільськогосподарські підприємства мають обмежене коло об'єктів застави, внаслідок чого ускладнюється отримання ними кредитних коштів;

Звідси існує необхідність удосконалення правового регулювання кредитування як сільськогосподарських підприємств взагалі, так і державних сільськогосподарських підприємств зокрема, що повинно здійснюватися в наступних напрямках:

- 1) оскільки однією з основних характеристик сільськогосподарського виробництва є його сезонність, то важливо щоб кредитні кошти надходили у відповідні періоди року;
- 2) в силу підвищеної кредитоемності слід закріпити в законодавстві положення про надання кредитів сільськогосподарським виробникам на пільгових умовах;
- 3) потрібно передбачити надання цільових кредитів, а також дотацій і субсидій для придбання сільськогосподарськими товаровиробниками матеріально-технічної продукції (сільськогосподарських машин, устаткування, вузлів і деталей до них та ін.);
- 4) слід передбачити можливість кредитування сільськогосподарських товаровиробників комерційними банками під гарантії за рахунок бюджетних коштів.

Костяшкін І. О.

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри трудового,
земельного та господарського права
Хмельницького університету
управління та права

ПОНЯТТЯ РОЗПОДІЛУ ЗЕМЕЛЬ У ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ В УКРАЇНІ

Загальна закономірність проведення земельних реформ у будь-якій країні зводиться до необхідності забезпечення реалізації основних функцій, які об'єктивно виконує земля в природі, економіці, суспільстві¹, що обумовлює відповідний розподіл земель. Відсутність, на сьогодні, достатньо обґрунтованих доктринальних напрацювань в сфері теоретико-

¹ Носік В. В. Право власності на землю Українського народу: Монографія. – Юрінком Інтер, 2006. – 544с.С.14.